

Ivo Vajgl: Poudarjajmo naše skupne interese

V Celovcu se je v ponedeljek mudil veleposlanik Republike Slovenije na Dunaju Ivo Vajgl. Bivši novinar in državni sekretar pozna mednarodno politiko kot malokdo, trenutna glavna tema države je seveda kandidatura Slovenije za vstop v Evropsko unijo.

»Ne bi rad, da bi mi kdaj očitali, da sem se v tem obdobju spuščal v obrobne probleme,« je dejal. Koroški strahovi, da bodo Slovenci po vključitvi v EU preplavili avstrijski delov-

ni trg, da so prazni: po osamosvojitvi je opaziti trend vračanja izseljencev, izseljevanje je bilo množično v 60- oz. v začetku 70-ih let.

Jedrsko elektrarno Krško bo Slovenija slej ko prej zaprla, vladni sklep že obstaja, toda trenutno je Slovenija še zelo odvisna od tega vira energije in najprej je potrebno paralelno ustvarjanje novih virov. Omenil je tudi problematiko kulturnega sporazuma, ki še vedno ni sklenjen med obema državama.

Približno 85 odstotkov točk ni spornih, če pa bi se nikakor ne dalo priti na skupni imenovalec tudi v ostalih točkah, »pa bomo morda ugotovili, da takega sporazuma sploh ne potrebujemo in da lahko tudi brez njega živimo v dobrososedskih odnosih«. Če bo do sporazuma prišlo, bo sprejet zelo kmalu ali pa ga sploh ne bo, je dejal veleposlanik.

Čestitke so veljale Avstriji za predsedstvo v EU, beseda pa je seveda stekla tudi o manjšini.

Dalje na 2. strani

Vladna koalicija v Sloveniji v krizi

Slovenska vladna koalicija je sicer že dalj časa v kriznem razmerju, a tako kot je v zadnjih dneh, še ni bila. Poglavitni koalicijski partner Liberalni demokraciji premiera Janeza Drnovška, Podobnikova Slovenska ljudska stranka, odskakuje od koalicijskega sporazuma. To se izkazuje predvsem pri interpelacijah, ki jih v parlament vlaga socialdemokratska stranka Janeza Janše in ob katerih se izkazuje koalicijska neenotnost. Ker je ljudska stranka iz vlade izgubila »svojega« ministra za obrambo Alojza Krapeža (zaradi protipravne pridobitve državnega stanovanja), zdaj ni več enotna z LDS pri zavrnitvi interpelacije proti ministru za šolstvo in šport Slavku Gabru, katerega odstop zahtevajo Janševi socialdemokrati in Peterletovi krščanski demokrati. Zatika se tudi pri notranjem ministru Mirku Bandlju in v teh dneh se bosta obe stranki pogovorili o disciplini v koaliciji, sicer pa grozi njen razpad in vladna kriza. **J. R.**

Preberite

CELOVEC Protest kmetov

Cene za svinjino nezadržno padajo, kmetje pa imajo velike izgube, zato so protestirali pred deželno vlado. **Str. 2**

PORTOROŽ Seminar ZSZ

Dvojezična predšolska vzgoja je bila letošnja osrednja tema seminarja Zveze slovenskih žena. O njem piše Irena Destovnik. **Str. 3**

Koroško kmetijstvo je v krizi. Če dalj časa se zmanjšujejo prihodki poljedelcev in živinorejcev. V zadnjem obdobju pa so cene svinjine padle skoraj za polovico. Kmetje so v torek protestirali pred deželno vlado. **Stran 2**

PREBLISK

■ *Predsedniku koroških socialdemokratov na noben način ne moremo očitati, da bi se ne zavzemal za resnično odprto vzdušje v deželi, za dvojezičnost in za pot v Evropo tudi na področju ideologij in duhovnega razvoja dežele. Ni mu lahko, kadar se mora bosti z nekaterimi občinskimi funkcionarji iz lastne stranke ali*

ko mora poslušati predsodke, da ti gredo lasje pokonci (glej str. 2). Nekateri so očitno resnično mnenja, da imajo Slovenci kopito v čevlju in roge pod klobukom.

Problem pa je ravno v tem, da je treba – kljub vsemu – tudi predsodke jemati resno. Ni dovolj, da bi se jim samo

gromko zasmeli, saj so v veliki meri ravno predsodki krojili usodo slovenske narodne skupnosti. Res je, nekaterih ne boš prepričal nikoli, sovraštvo, omejenost in morda tudi politična računica so jim postali vsakdanji kruh, v tem pač vidijo svoje življenjsko poslanstvo.

Soočanje s predsodki

A velika večina vendarle ni programirana na sovraštvo. Odvisno bo od nas, od posameznih strank oziroma njihovih protagonistov in seveda tudi od njih samih, da bo Evropa potegnila svojo duhovno zemljevidno črto tudi čez Koroško. Šanse so dobre, in to za obe narodnosti! **S. W.**

Bo potrebno ponoviti deželnozborske volitve zaradi procentne klavzule?

Grožnja koalicije malih strank na Koroškem (Enotne liste, Zelenih, Združenih zelenih in Liberalnega foruma), da bodo v primeru, če bi zaradi previsoke vstopne klavzule ne bile zastopane v deželni zbor, vložile tožbo pri ustavnem sodišču, ni od muh. Strokovnjaki so mnenja, da je 10 odstotkov (že v enem od volilnih okolišev) od-

ločno preveč in v nasprotju z običajnim deležem odstotkov po drugih deželah. Če bodo volitve 7. marca drugega leta za deželni zbor speljane še po starem vzorcu, se lahko zgodi, da bodo morali volitve ponoviti, to pa pomeni poleg velike finančne obremenitve tudi nepotrebno nadlegovanje volilcev.

Na diskusiji, ki jo je organizirala omenjena koalicija »Demokracija 99«, so manjkali predstavniki strank, zastopanih v deželni zbor, kajti še vedno ni jasnih besed, ali so prostovoljno pripravljene odreči se koščku oblasti (in denarja seveda). Povezavo teh malih strank, ki se v ideološkem smislu silno razlikujejo med seboj, je povzročila prav ta visoka vstopna klavzula.

V sredo (ko je bila redakcija našega glasila že zaključena), je strokovnjak za ustavno pravo Heinz Schäfer predstavil izvedniško mnenje o tej zadevi, vendar bomo mogli o njem poročati več v naslednji številki. Zanimivo pa je, da so bili svobodnjaki v začetku za znižanje vstopne klavzule, zdaj pa si niso več tako gotovi. Navsezadnje jim bo še kdo očital, da so omogočili sedež za kakega Slovenca v deželni zbor!

S. W.

DVOJEZIČNA TRGOVSKA AKADEMIJA

vabi na

5. MATURANTSKI PLES

v petek, 20. novembra 1998, ob 19.30

v Domu sindikatov v Celovcu, Bahnhofstr. 44

Za ples igrajo Gašperji & Slenders

Prisrčno vabljeni!

NA KONZULATU V CELOVCU

Obisk ambasadorja Vajgla

Veleposlanik Ivo Vajgl v krogu novinarjev na celovškem konzulatu

Foto: SV

Na vprašanje, kako gleda na problematiko slovenske manjšine na Koroškem, je Vajgl odgovoril, da so to predvsem notranjepolitični problemi, v katere se Slovenija ne more dejavno vmešavati. Vendar pa je treba poudariti, da je na Dunaju glede tega naletel na bolj odprta ušesa kot na Koroškem. Na vsak način pa pričakuje od Avstrije, da bo ustvarila pogoje za boljši razvoj jezika. Obstaja pa veliko majhnih problemov, ki bi se jih dalo v doglednem času rešiti – omenil je npr. krajevne table in pa odprtje prehoda na Pavličevem sedlu. »Tak prehod služi boljšim kontaktom ljudi čez mejo in poživitvi gospodarskih stikov.« Tudi v primeru izgradnje pliberškega kulturnega doma bi Avstrija naj ne bila tako malenkostna – v Sloveniji ni problem, če pridejo delavci iz Avstrije, da bi npr. opravili montažo objektov, kupljenih v Av-

striji. »Gre tudi za simbolično prekomejnega sodelovanja. Pred dvema tednoma je Celovec predstavil svojo kandidaturo za zimске olimpijske igre 2006 in Slovenija je svoje sodelovanje že potrdila in se pridružila temu projektu. Mnenja sem, da je treba tudi na regionalni ravni delovati v evropskem smislu.«

Univerza in slovenščina

Ivo Vajgl se je na Dunaju zavezal tudi za ustanovitev katedre za slovenski jezik in na ministrstvu za znanost so mu zagotovili, da se zavedajo te potrebe in da je taka katedra logična, zgodovinska potreba, ki da jo bodo čimprej izpolnili.

Manjšina

Na vprašanje, kaj meni o dvojnosti v notranjemanjšinski politiki, je Vajgl odvrnil, da tega ne vidi dramatično, temveč da je to logično, saj si ljudje politično pač ne morejo biti vsi enaki. Dobro

pa da bi bilo, da bi manjšina pred zakonodajalcem v Sloveniji in v Avstriji nastopala enotno. Pa tudi Avstrija da je še veliko dolžna koroškim Slovincem in na Dunaju se primanjkljave zavedajo bolj kot na Koroškem. Gre tudi za finančno podporo političnim in kulturnim organizacijam, kjer naj bi Avstrija imela večje odgovornosti kot doslej. »Ni pa moja stvar, da bi se vmešaval v te zadeve,« je pristavil.

Približevanje k EU

Kje so največje težave v postopku približevanja k Evropski uniji? Vajgl je povedal, da očitajo Sloveniji prepočasno prilaganje in harmonizacijo pravnega sistema. Toda Slovenija da je še vedno med kandidati z najboljšimi pogoji, saj znaša povprečni dohodek na prebivalca 38 odstotkov povprečnega dohodka v Avstriji; v drugih državah kandidatkah da se ta odstotek giblje med 10 in 15. S. W.

TEŽKA CENOVNA KRIZA

Protest svinjerejcev pred deželno vlado

Vtorek dopoldne se je pred deželno vlado v Celovcu zbralo kakih sto koroških kmetov in kmetic, ki se ukvarjajo s svinjerejo, in nekoliko neorganizirano izrazilo svoj protest zaradi drastičnega padca cene pitanih prašičev in odojkov. Cena žive teže se je od lanskega leta skoraj razpolovila in je s 23 šilingov za kilogram padla pod 14 šilingov. Še bolj dramatičen je padec cene odojkov. Medtem ko so preteklo leto svinjerejci za enega prejeli še od 900 do 1000 šilingov, letos iztržijo le še od 400 do 450 šilingov. Situacija nadaljnje poslabšuje neredni odkup mesnopedelovalnih podjetij, saj kmetje čakajo na prevzem živali tudi po nekaj tednov, živali pa s tem zaradi povečane teže preidejo v nižji cenovni razred, kar kmetom povzroča čisto izgubo.

Na Koroškem se s svinjerejo ukvarja okrog 11.000 kmetov. Njihov položaj postaja z dneva v dan bolj kritičen. Svinjerejska proizvodnja je glede na avstrijski uvoz iz držav EU previsoka, skladišča so polna, kljub temu pa je cena mesa v prodaji potrošnikom še vedno visoka. Predelovalna industrija in trgovina še vedno žanjejo prevelike zasluge, na kmete pa pritiskajo in jih s cenami uničujejo. Danes poceni svinjsko meso, jutri ga morda ne bo več, če bo šlo tako dalje, so opozorili kmetje. Opozarjajo pa tudi na socialne probleme ogroženih svinjerejskih kmetij in od pristojnih deželnih oblasti zahtevajo hitre ukrepe. Pred nedavnim odobrenne subvencije zvezne vlade ne pomenijo nikakršne rešitve. 50 do 60 šilingov na 100-kilogramskega prašiča ali nekako

50 grošev po kilogramu je pravzaprav bolj posmeh kot pa resno reševanje problema.

Politiki seveda obljublajo pomoč. Deželni glavar Christof Zernatto je sicer najavil 7 milijonov za hitro intervencijo ter ukrepanje pri zvezni vladi in preko nje tudi pri komisarju za kmetijstvo v EU Fischlerju. Klub temu pa so kmetje dokaj skeptični, saj ima Evropska unija hiperprodukcijo mesa, svetovni trg pa se je zaradi azijske in ruske krize močno zmanjšal in zožil.

Deželni glavar Zernatto je skušal pomiriti zaskrbljene kmete

Foto: SV

J. R.

»POGOVORI OB MALICI«

Ausserwinkler: Koncept DESK je zasidran v SPÖ

Delovna skupnost »Narodnosti v SPÖ« s predsednico Ano Blatnik na čelu je pobudnik pogovorov med predsednikom koroških socialdemokratov dr. Michaelom Ausserwinklerjem in med posameznimi krajevnimi politično zainteresiranimi ljudmi. Prvi teh »pogovorov ob malici« je bil v torek zvečer v domu sindikatov ob Habnarjevem jezeru pri Hodišah.

Navzoče je pozdravil najprej hodiški požupan in vodja socialdemokratske frakcije Schoffnegger, ki je poudaril predvsem potrebo po dobrem sodelovanju frakcij v občinskem svetu in omenil huda trenja, ki so po nekaterih občinah med SPÖ in

Enotno listo – temu da se je treba v Hodišah na vsak način izogniti. Ana Blatnik, kot gostiteljica, je opozorila na dejstvo, da se manjšinskih vprašanj stranke rade poslužujejo v volilnem boju, graditi pa je treba na toleranci in zaupanju, ne pa na netenju sovraštva in egoizma.

Ausserwinkler, ki je dejal, da je presenečen nad velikim številom ljudi, ki so prišli na ta večer, pa je nedvoumno povedal, da je jasen koncept Delovne skupnosti globoko zasidran v njegovi stranki. Toda tudi SPÖ ni homogena stranka, kjer bi vsi mislili isto, zato je potrebno še veliko prepričevanja tudi znotraj stranke. Delovali

bomo tako, da bomo čimbolj preprečevali razmejevanje in da bo imela večjezičnost čimvečje možnosti. Kako pomembna je večjezičnost, bo prišlo do izraza predvsem pri zimskih olimpijskih igrah, za katere je prepričan, da se bodo odvijale na stičišču treh dežel in treh kultur. Omenil je nekaj uspehov, za katere se je trudil: na primer podpora slovenski glasbeni šoli.

Diskusija je hočeš-nočeš takoj prešla na zadevo dvojezičnih skupin v otroških vrtcih, ki je v zadnjem času največkrat jabolko spora na občinskih ravneh. Ausserwinkler je nakazal strahove, ki jih je slišati iz občinskih hiš: mladina se bo vzgajala v nekem »ideološkem smislu« in da bi z vrtci podpirali nacionalistične politične koncepte, da bi vzgoja otrok potekala v smislu sovraštva do lastnih staršev in podobno. Takih predsodkov da je veliko in tu

bo treba še veliko prosvetlenskega dela. Osebnost se Ausserwinkler zavzema za vključitev dvojezičnih skupin v javne vrtce. »Ta dežela je včasih kakor uročena in 7. marca 99 bodo morali Korošci ta problem razrešiti (volitve, op. pis.).« Zgorneavstrijec tokrat ne bo imel toliko možnosti kot še leta 1989, kajti v politiki ne moreš biti vedno le »proti«, temveč tudi »za«.

Na Schoffneggerjev očitek, da EL sklepa po občinah koalicije z FPÖ in da je nekaj podobnega čutiti tudi v Hodišah, je občinski odbornik Toni Miksche odgovoril, da občinska EL ni poročena z deželno in da deluje samostojno.

V diskusiji so navzoči govorili še o razliki med toleranco in akceptanco, kajti če nekdo »nima problemov z dvojezičnostjo«, še ne pomeni, da se zanjo zavzema; da manjšine ne moreš zreducirati na Enotne li-

ste, dr. Sturm pa je poudaril, da bi morala SPÖ postati aktivna v tematiziranju javnega diskurza in aktivno širiti pozitivno vzdušje v deželi. Prav na temo dvo- in večjezičnih vrtcev bo ob Habnarjevem jezeru 4. in 5. decembra letos seminar v organizaciji Urada zveznega kanclerja, kjer bodo sodelovale tudi vzgojiteljice iz Koroške in z Gradiščanskega. S. W.

Dodatek k poročilu

V zadnji številki smo poročali o srečanju predstavnikov slovenskih organizacij v zadevi koordinacijskega odbora. Ivan Lukan, tajnik Slovenske športne zveze, želi objavo naslednjega dodatka:

... Predlog (Hanzija Tomažiča, op. pis.), da bi v ožjem odboru bile prisotne tudi SPZ, KKZ in cerkev brez glasovalne pravice, je vprašljivo. Smiselno bi bilo samo, če bi imele glasovalno pravico.

Uvodno predavanje z naslovom »Nove perspektive za dvojezično predšolsko vzgojo na Koroškem?« je imel član izvršnega odbora ZSO **Jozi Wutte**. Za lažje razumevanje potreb današnje družbe je etnologinja in sociologinja kulture **Irena Destovnik** predstavila način vzgoje v ruralnih okoljih z naslovom »Vzgoja znotraj družine in vaše skupnosti v času kmečkega načina gospodarjenja«. V svojem prispevku z naslovom »Od doma v vrtec in nazaj« je slavistka in etnologinja iz Benečije **Živa Gruden** predstavila izkušnje iz Beneške Slovenije. **Dr. Albina Nečak-Lük**, univerzitetna profesorica za uporabno jezikoslovje na Oddelku za primerjalno in splošno jezikoslovje Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani pa je pripravila predavanje z naslovom »Jezikovni razvoj otroka v narodnostno in jezikovno mešanih okoljih – vloga družine, okolja in vrtca«.

Seminar je bil časovno umeščen med dva pomembna srečanja s področja problematike večjezičnosti. Prvi, 9. evropski kongres narodnih skupnosti v Spittalu ob Dravi, si je postavil za cilj spodbujanje dvo- in večjezičnega izobraževanja. Drugi, nadaljevalni delovni krožek, ki ga Urad zveznega kanclerja organizira 5. in 6. decembra, pa bo obravnaval pedagoško-didaktične modele dvojezične predšolske vzgoje in možnosti njihove realizacije na Koroškem.

Tema je zelo aktualna, saj je v času nastajanja Združene Evrope zaščita narodnih manjšin in njihovih etničnih, kulturnih, jezikovnih in verskih identitet vedno pomembnejši element stabilnosti in varnosti tega dela sveta, kar je zapisano tudi v Okvirni konvenciji Sveta Evrope za zaščito narodnih manjšin, ki jo je v letošnjem letu ratificirala tudi Avstrija. Za dosego teh temeljnih ciljev demokratične in pluralistične družbe pa morajo biti ustvarjeni primerni pogoji. Eden od njih je tudi dostop do primernih oblik in kakovosti izobraževanja v materinem jeziku.

V uvodnem predavanju je bilo poudarjeno, da je jezik edini identifikacijski element, ki družbi prav vse Slovence, saj individualizacija družbe vse bolj izrinja podobo Slovencev kot homogene skupine. Skupen identifikacijski element koroških Slovenk in Slovencev pa je dvojezičnost, saj jih ni malo, ki na vprašanje o materinem jeziku poleg slovenskega vpišejo tudi nemški jezik. Vedno več ljudi, ki živi na stičišču dveh jezikov in kultur, ne glede na njihovo narodnostno pripadnost, to dejstvo prepletanja razume kot prednost in posebno kvaliteto in ne kot oviro.

V prid tej trditvi so bili predstavljeni podatki o številu prijav k dvojezičnemu pouku na južnem Koroškem, ki se je v primerjavi s podatki izpred desetih let na območju dvojezičnega šolstva povzpela z

19,37% na 26,52% od skupnega števila vseh šolarjev. Posebno (ne)razveseljiv je podatek iz šolskega leta 1997/98, da kar 56,36% od 449 vseh prijavljenih šolarj in šolarjev prve šolske stopnje ni imelo nobenega predznanja slovenščine, jezik pa je slabo obvladalo kar 20,51% učencev. To dokazuje, da slovenski jezik ni več zgolj nacionalno identifikacijski simbol, temveč postaja pomembno komunikacijsko sredstvo in kulturna vrednota. Hkati pa ta pojav povzroča poslabšanje znanja slovenskega jezika absolventov dvojezičnih šol in nakazuje nujnost seznanjanja otrok iz enojezičnih, to je nemško govorečih družin, s slovenskim jezikom že v vrtcih.

Manj razveseljivi so podatki o dvojezični predšolski vzgoji, saj imamo na Koroškem ob-

zični vrtci v vseh tistih dvojezičnih občinah, kjer je najmanj pet prijav. Privatne iniciative, ki so rešile problem v posameznih občinah, so lahko zgolj začasna alternativa, in to le dokler se reševanje problema dvojezične predšolske vzgoje ne prične reševati na deželni ravni.

Da je prav predšolsko obdobje najpomembnejše za otrokov razvoj in za doživljanje jezika in oblikovanje predstave o sebi in okolju, je spoznanje, na temelju katerega je dvojezično predšolsko središče v Špetru v Beneški Sloveniji, ki je prav tako kot dvojezična osnovna šola zasebna ustanova, v šolskem letu 1984/85 začelo s svojim delovanjem. Živa Gruden je poudarila, da pri svojem delu uporabljajo model »ena oseba – en jezik«, ki se izvaja s sodelovanjem dveh vzgojiteljic v sku-

skrb za celosten otrokov razvoj in nujnost povezovanja predšolske vzgoje z družinskim in širšim okoljem. Tako so tisti otroci, ki zaključujejo svoje bivanje v vrtcu, vključeni v projekt, v katerem s pomočjo starih staršev zbirajo gradivo, ki ga kasneje uporabijo kot podlago za različne didaktične dejavnosti. Pri tem je najpomembnejši neposreden stik dveh generacij in pomen, ki ga ima ob tem druženju vsaka od obeh. Otroke navdušuje lastna aktivnost, njihove stare starše pa vloga prenašalcev nečesa, kar je pridobilo neko novo vrednost, saj je postalo podlaga za različne didaktične dejavnosti. Otroci na koncu šolskega leta odnesejo domov album z zbranimi besedili in nepobarvanimi ilustracijami, v katerem predstavijo svoje delo tudi v širšem okolju.

tisti od staršev, ki mu je jezik manjšine materin jezik, le-tega v komunikaciji z otrokom zavestno uporablja in da se v tem jeziku v čim več različnih situacijah med seboj pogovarjata tudi starša, saj na ta način podpre jezik, ki je v okolju šibkejši in lažje postane pomemben tudi za otroka, kar vpliva tudi na to, da otrok večkrat uporablja jezik manjšine tudi v različnih situacijah zunaj družine. Največkrat je še vedno tako, da je v mešanih zakonih mati tista oseba, ki prenaša jezik, identifikacijska figura za narodnostno opredelitev pa je oče.

Spodaj podpisana sem v svojem prispevku predstavila način vzgoje in prenosa znanja, ki je omogočal reproduciranje pogojev kmečke družbe. Tako prenos znanja kot vzgoja sta potekali znotraj družine in vaše skupnosti s prenašanjem znanja in vrednot z generacije na generacijo. Pri tem prenosu sta imeli najpomembnejšo vlogo družina in cerkev. Izobraževanje, ki ga izvaja inštitucija šole, je proizvod potreb nastajajoče industrijske družbe, od tod miselnost, da kmečki otrok, še posebno dekle, ne potrebuje šolske izobrazbe. Strinjam se s trditvijo tistih zgodovinarjev, ki trdijo, da je bila ženska v kmečki družbi najbolj vključena v produkcijski proces in imela s tem tudi največjo gospodarsko moč znotraj hiše. Cerkev te njene moči ni nikoli cenila, še posebno potem, ko je pričela izgubljati svoj pomen v političnem življenju, je začela usmerjati svoje sile v družino, še posebno v žensko in načrtno oblikovala ideal matere, žene in gospodinje.

Seminarja so se udeležile tudi tri vzgojiteljice iz Pliberka, ki skrbijo za 15 otrok, starih od enega do treh let v dvojezičnem zasebnem jasličnem oddelku. V zvezi z njihovo izkušnjo je bilo posebej poudarjeno, da ima vsaka ženska po končanem porodniškem dopustu pravico, da se odloči za vrnitev na delo, država pa bi morala poskrbeti za varstvo teh otrok tudi z odpiranjem jasličnih oddelkov. To je pomembno tudi s stališča učenja jezika, saj z zgodnjo vključitvijo v jasli tako slovenski kot nemški otroci pridobijo še dve dragoceni leti.

Vzgojiteljice so na seminarju poudarile predvsem pomen uporabe slovenskega jezika znotraj družin, saj je med otroci, ki znanje slovenskega jezika prinesejo že od doma, in tistimi, ki so brez te podlage, zelo velika razlika, ki je niti one same niti učitelji v šoli ne morejo nadoknaditi.

Iz vsega povedanega lahko sklepamo, da se na Koroškem stanje na področju dvojezične vzgoje in izobraževanja sicer izboljšuje, vendar pa je vse doseženo šele začetek in podlaga za še bolj poglobljeno in načrtovano delo, v katerega se bo Zveza slovenskih žena vključila z načrtovanimi krajevnimi srečanji s starši in vzgojiteljicami.

Irena Destovnik

SEMINAR ZVEZE SLOVENSKIH ŽENA

Pomen predšolskega obdobja za učenje jezika

Zveza slovenskih žena je letošnji seminar, ki ga je za svoje članice v času od 13. do 15. novembra organizirala v Portorožu, posvetila problematiki dvojezične vzgoje v predšolski dobi. Več kot šestdesetim udeleženkam (in štirim udeležencem) so se svojimi prispevki predstavili štirje predavateljice.

Albina Nečak-Lük

Živa Gruden

Irena Destovnik

činske dvojezične vrtce samo v šestih od skupno 36 občin, pa še ti so vsi, razen Bilčovsa, ki je v Rožu, v Podjuni, in sicer v Železni Kapli, Žitari vasi, Globasnici, na Bistrici pri Pliberku in v Pliberku. V posameznih občinah na Zilji in v Rožu potekajo priprave na odprtje dvo- ali celo trojezičnih vrtcev. Organizacijske oblike načrtovanih predšolskih skupin, stopnja pripravljenosti pristojnih inštitucij in interes ter potrebe staršev pa se razlikujejo od kraja do kraja.

Poudarjeni sta bili tudi najmočnejši pravni podlagi za odpiranje dvojezičnih vrtcev, in sicer sta to drugi odstavek 7. člena avstrijske državne pogodbe in že omenjena Okvirna konvencija za varstvo narodnih manjšin Sveta Evrope. V praksi pa se pojavljajo problemi predvsem zato, ker sta predšolska vzgoja in odločitev za njeno dvojezičnost v pristojnosti občin. Zato je glavna zahteva ZSO, da se pristojnost prenese na deželno raven in v skladu s tem novelira deželni zakon o predšolskem varstvu z zahtevo, da se ustanovijo otroški dvoje-

pini, kar otroku daje trdno oporo za izbiro jezika, hkrati pa mu ni vsiljena uporaba nobenega jezika. Pri tem modelu ne gre le za vzporedno izvajanje dejavnosti v obeh jezikih, temveč je jezikovna slika zaradi specifičnosti prostora še mnogo raznolikejša, saj se ob italijanskem knjižnem jeziku na tem območju ne govori slovenski knjižni jezik, temveč narečje. Narečje pa je tisto, ki po njenem mnenju pri otroku utrjuje zavest pripadnosti domači skupnosti, medtem ko mu knjižni jezik odpira širši svet. Prav zato oba jezika ne predstavljata alternative, temveč se med seboj dopolnjujeta. V vsakdanjih situacijah tako uporabljata narečje obe vzgojiteljici, v zahtevnejših pa obe knjižni jezik, s čimer se pri otroku hkrati razvija smisel za zvrstnost jezika in obnavlja za okolje značilna dislogija, ki se kaže v uporabi italijanskega knjižnega jezika ob slovenskem narečju.

Grudnova je poudarila, da je v Italiji vrtec vzgojna ustanova v pravem pomenu besede, saj ministrske smernice poudarjajo

O dvojezičnosti in vlogi družine, okolja in vrtca na jezikovni razvoj otroka je predavala dr. Albina Nečak-Lük, ki je poudarila, da pojem materin jezik ne izhaja iz besede mati, temveč pomeni jezik, ki se ga otrok nauči v svojem domačem okolju za uporabo v vsakdanjih situacijah. Knjižni jezik, ki se ga otrok nauči kasneje v šoli, pa je simbolna reprezentacija materinega jezika. Še posebej je poudarila pomen dobro osvojenega materinega jezika, saj ima neprecenljiv pomen za kasnejše učenje vseh tujih jezikov. Dvojezični postanejo tako tisti otroci, ki že od vsega začetka osvajajo dva jezika hkrati, kar pomeni, da so v naravnem okolju »izpostavljeni« hkrati dvema jezikoma, kot tudi tisti, pri katerih je osvajanje zaporedno.

Nečak-Lükova je tudi poudarila, da ni najboljša, če je otrok tisti, ki se svobodno odloča, kateri jezik bo uporabljal, saj se kaj hitro lahko zgodi, da v vseh situacijah prevlada jezik večine, ki otroka obkroža zunaj doma. Prav zato se priporoča, da vsaj

Z letošnje Bilčovške jeseni

Pri Seherju, po domače v Knaberlnovi gostilni v Velinji vasi so potekale vse tri prireditve Bilčovške jeseni. Tako so na večer z reggae glasbo v petek zvečer prišli predvsem mladi, na branje otroške literature (bral je Primož Sohodočan) so prišli še mlajši, sobotni kabaret (Mike Supancic) pa je bil za ljudi vseh starosti. Slika je s petkovega večera. S. W.

OBISK GOJENCEV MLADINSKEGA DOMA

»Zdaj pa boste na valovih radia AGORA ...«

Predjšnji teden je v večernih urah obiskala radio Agora skupina iz Mladinskega doma (Helen Dolinšek, Jana Velik, Fabio Peissl, Tanja Urank, Adrian Benetik, Matej Smrtnik, Julija Velik, Manuel Schmölzer). Skupaj z vzgojiteljico Berto Piskernik so v živo doživeli, kako nastane »Otroški kotiček« in kaj se pripoveduje v »Čarobni hišici« radia Agora. Skupaj s Tamaro Kapusovo so se potopili v morsk svet kitov in poslušali pravljico iz severnih dežel. A mladostniki niso bili zgolj poslušalci, temveč so tudi aktivno posegli v radijsko dogajanje. Pri otroški oddaji so se Tanja, Jana, Julija in Adrian poskusili kot moderatorji in oblikovali polurni glasbeni spored. Niso se odlikovali sa-

mo pred mikrofonom, temveč so za mešalno mizo pokazali tudi tehnične sposobnosti. Morda smo med današnjimi

mladimi poslušalci našli že bodočega urednika ali urednico, moderatorja ali moderatorko radia Agora?

KRIŽANKA

Sonja Wakounig

ŠTEV. 46

VODORAVNO:

- oddelek v šoli
- kneževina na jugu Francije
- ribje jajčece
- dva skupaj
- jama, kamor denejo mrliča
- gora nad Kobaridom
- mesto v Italiji (Formula 1)
- ime ital. pesnice Negri
- ŠO
- kdor govori kvante
- kem. znak za aluminij
- svetopisemska oseba, ki jo je ubil brat Kajin
- grški bog vojne

- deček iz pravljice s čudežno svetilko
- les tropskih gozdov
- proces po doraslosti
- najvišja gora v Istri
- perje pri repi
- olepšan prikaz življenja
- začetek abecede
- ime nekdanje slov. igralko Kraljeve
- UT
- ocena v šoli
- tropska ovijalka
- tekočina v žilah
- stavka, prekinitve dela zaradi zahtev
- angl. pomorščak (James)

- večje mesto v zah. Romuniji
- znan musical o židovskem kmetu v Rusiji

NAVPIČNO:

- kitajski »taksi«
- telovadec v cirkusu
- Zvezna republika Nemčija
- kem. znak za radij
- človek iz domačega kraja
- otok in država v Sredozemskem morju
- NG
- nadav, naplačilo
- ključ za razvozljavanje šifer
- breg, obrežje
- dobropis
- rimsko 4
- reka v Švici
- ime revolucionarke Zetkin
- pekoča povrtnina
- tovarna desk na Brnci
- obmejni kraj v Sloveniji pri Portorožu
- južni sadež
- zorana zemlja
- nogometni klub
- oče in mati
- edina hči
- obdobje pred srednjim vekom
- rimska boginja jeze
- druga črka grške abecede
- kraška ravan za Velebitom
- prekletstvo, začaranost
- drsenje
- kovanje
- amnesty international
- avtom. oznaka za Celje

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11				12	13		14		
15			16			17		18	
19		20				21		22	
23		24			25		26		
	27			28		29		30	31
32					33		34		35
		36			37		38		
39	40			41	42				43
44		45		46				47	
48			49					50	
51					52				

V GALERIJ ŠIKORONJA V ROŽEKU

Stoli Adriane Maraž govorijo

Preteklo soboto je bilo v galeriji Marije Šikoronjeve v Rožeku odprtje zelo zanimive razstave grafik akademske slikarke Adriane Maraž iz Ljubljane.

Kdor si razstavo ogleda, se mora nehote vprašati, kje so meje likovne umetnosti. Umetnica namreč razstavlja grafike stolov, sedežev, foteljev, in to v najrazličnejših oblikah, likovnih izvedbah in barvah. Na videz nepomembni upodobljeni predmeti z njeno umetniško roko postanejo zgovorni, eni govorijo življenjepis uporabnikov, drugi simbolizirajo delo, vsakdanji trud, tretji izpovedujejo ženski element, nekateri refleksijo življenja, simboliko političnega dogajanja in še in še.

Adriana Maraž je študirala pri slovitih slovenskih umetnikih Božidarju Jakcu, Riku Debenjaku, Gojimirju Kosu in Mariu Preglju. Čeprav živi v skupnosti z znanim likovnim umetnikom Janezom Bernikom, pa je razvila izrazito svoj umetniški stil. Njegove grafike

so jedkanice, dokončna podoba pa nastane po odtisu 12 barvnih plošč. Trenutno velja za vodilno slovensko umetnico grafike, ta pa je, kot je znano, v svetovnem vrhu.

Unikatne grafike niso naprodaj, pač pa je mogoče kupiti njena dela iz grafične mape.

J. R.

Adriana Maraž: Poseg v modro

OSREDNJI KONCERT TOKRAT DRUGAČE IN ZA MLADE

Pridi, ne stoj ob strani!

Letošnji naslov osrednjega koncerta SPZ je poziv za vse tiste, ki sramežljivo stoj ob robu in – čeprav dobromisleči – nedejavno opazujejo proces zблиževanja obeh narodnih skupnosti na Koroškem, misleč: lepo, a kaj naj sam doprinesem.

Koncert je posvečen 50. obletnici deklaracije človekovih pravic (10. decembra 1948), na kateri slonijo vse pravne ureditve zahodnega sveta. Človekove pravice so tudi pravice manjšin, zato je tema več kot primerna za osrednjo kulturno organizacijo. Letošnji pevski zbori, ki

postaja tudi v naših krajih vedno bolj popularen. Videli boste ples obiralcev bombaža, ples Kreolcev, vaudeville in commedia dell'arte, način igre, ki je nastal v srednjem veku v Italiji. Igrani komentar razlaga vse postaje in plese. Kaj je pravzaprav jazz? Sinkopirana afriška glasba, s humorjem, ki je sicer redek v plesu.

Človekove pravice pa so zadeva vsakogar, ne le odraslih, in dijaki iz Mladinskega doma v Celovcu bodo ob koncertu prispevali svoje misli, ki jih bodo brali kot vmesne točke.

bodo sodelovali, so Mlada Podjuna iz Pliberka pod vodstvom Vere Sadjak, iz Beljaka pa prihaja Jazzensemble, ki ga vodi prof. Lhotzky. Pevski zbor Zvezne gimnazije za Slovence bo vodil mag. Stanko Polzer.

Posebnost pa bo prav gotovo Plesni teater Mojce Horvat iz Ljubljane, ki že vrsto let žanje priznanja in nagrade po Evropi. Skupina se je zapisala jazzovskemu plesu, ki je nastal v Združenih državah Amerike in

»Hočem, da imajo odrasli enako mero spoštovanja do nas, kot ga imamo mladi do njih.« (Rene Vajngerl, 12 let)

»Toleranca ni prirojena, moramo se je naučiti.« (Daniela Waldhauser, 14 let)

»Želim si, da bi vsi ljudje živeli v miru in svobodi.« (Jana Velik, 13 let)

V nedeljo, 22. novembra, ob 14.30 v Neue Burg v Velikem! Pristrčno vabljeni!

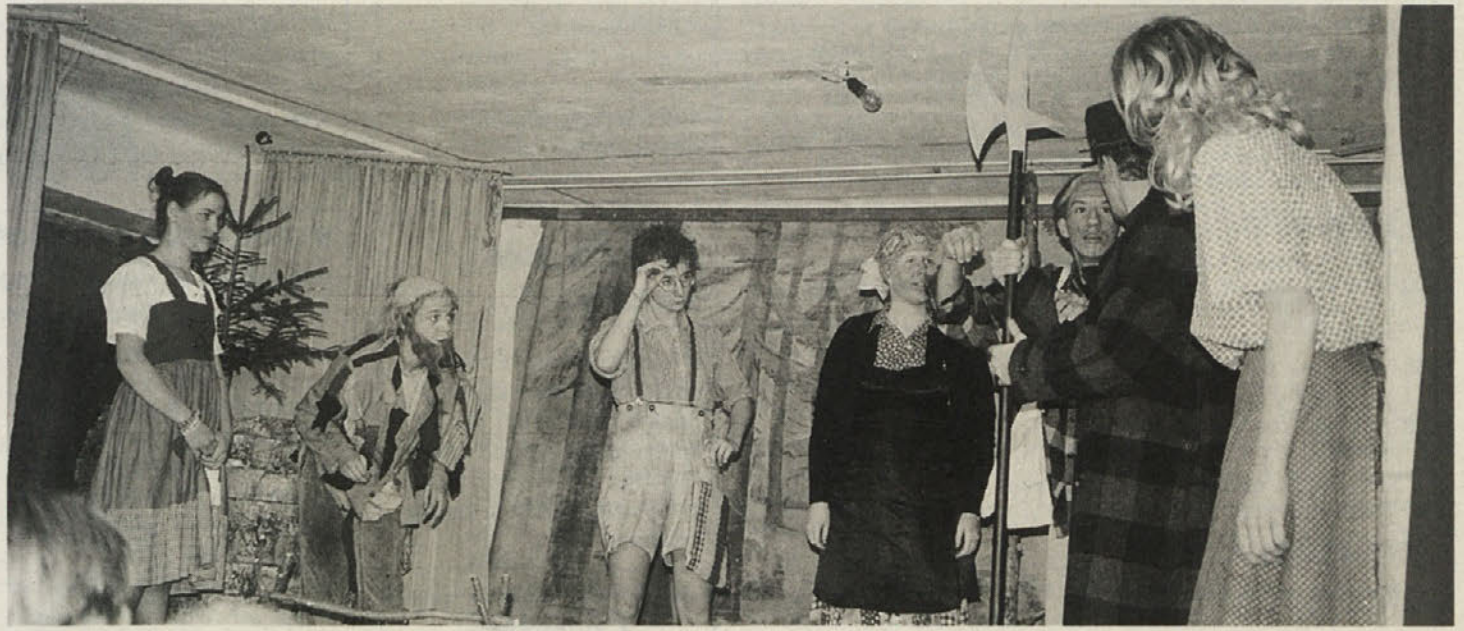
Zelo sem se veselil sobotne premiere mladinske igralske skupine v Vogrčah. Kekec, že skoraj mitološka oseba v slovenski mladinski književnosti Josipa Vandota, nešteto gledana filmska predstava, pojem, ki vedno znova pritegne gledalstvo, predvsem mlado, identifikacijski lik mladega pogumnega in poštenega fanta. Ta Kekec v odrski dramatizaciji Janka Modra naj bi se usidral tudi v srca naših mladih.

Mali oder v vogrškem župnišču režiserju Pepeju Polesnigu resda ni nudil najboljših možnosti, toda režijo je treba zasnovati tudi na osnovi izvedbenih pogojev. Prav ti in pa izvedba pa so bili med seboj kar precej sperti. Razpravljati na dolgo in široko o soodvisnosti elementov gledališke igre bi bilo seveda predolgočasno. To je stvar pogovora, razprave, pojasnjevanja.

Pepej Polesnig se je torej lotil glede na tradicijo zelo zahtevnega Kekca. Če za to tradicijo in simboliko ni vedel, mu je vsaj pol oproščeno. Kekec v očeh slovenskih mladih gledalcev ni v irhastih hlačah, ker te niso slovenske, ampak v raševinastih podkolenkah, v prteni srjaci z gorskim klobukom na glavi in z gorjačo v roki. Bedanec v bistvu ne bi smel biti strašilo, temveč posebnost, ki se kot samotar bori za preživetje, ki ima poleg trdega tudi mehko srce, je v svojem bistvu plah, boji se celo sovinega skovikanja. Kosobrin, ta skorajda pravljčni dobrotnik in želiščar, je med odraslimi najbolj pozitivna figura in posebnost, v Polesnigovi prestavi pa je bil degradiran v neodločnega in smešnega starčka.

MLADINSKA PREMIERA V VOGRČAH

Kekec že, vendar po svoje

Kosobrin in Mena rešita Kekca iz Bedančevih spon

Foto: SV

Preostalih vlog ne bom analiziral, saj le dopolnjujejo osnovno zgradbo predstave. Z ozirom na majhen oder bi bila sce-

na lahko bolj stilizirana, nakazana in manj realistična. Ob takem primeru predstava tudi ne bi prenesla debele šminke na

Zmagala je dobrota. Ob koncu so vsi srečni.

obrazu Bedanca, Kosobrina, Kekčeve matere in še nekaterih igralcev. Vsi nemreč vemo, da je igra mladinska, da nastopajo mladi, zato je tako šminkarstvo skoraj povsem odveč.

Dovolj kritike, sicer mi bo še kdo očital, da sem zlonameren. Igralci so se potrudili, še posebej Mateja Kerbitz v vlogi simpatičnega Kekca, Tinko je prikupno igrala Claudia Šumej, mater, da bi se je bog usmilil, je trpeče predstavila Elisabeth Kuntschitsch, dokaj normalno vlogo Mene je upodobila Katarina Kerbitz, preveč karikiranega Bedanca Angelika Polesnig, ki pa je sicer v vlogo vložila kar precej energije, pre malo teže je imela Magda Zidej v vlogi Kosobrina, poprečna pa sta

bila še oba mladeniča – Thomas Paulitsch v vlogi Mišnjaka in Rudi Kuntschitsch kot Stembur.

Predstava je bila dokaj tekoča, tehnika je kljub omejenim možnostim dobro delovala, pohvaliti pa je treba lep jezik igralcev, kar je seveda tudi zaslug lektorja Mihe Vrbinca.

Katoliško kulturno društvo Vogrče ima dober igralski podmladek. Morda bi bilo potrebno razmisliti o tem, kako ga nadalje razvijati, da ne bi stopical na mestu in ob tem izgubil nepotrebno motivacijo. Zaslužni režiser, organizator in sploh motor kulturnega dela v Vogrčah Pepej Polesnig ima tudi zaradi tega še večjo odgovornost. Nič ni zamujenega!

Jože Rovšek

KKZ, MOHORJEVA, DRUŽINA

Uspeli Koroški kulturni dnevi v Ljubljani

Preteklo drugo polovico tedna, 11., 12., in 13. novembra, so v Ljubljani potekali Koroški kulturni dnevi, ki sta jih pripravili Krščanska kulturna zveza in Mohorjeva iz Celovca z nekaterimi soorganizatorji v Ljubljani. Po izjavi tajnika KKZ Nužeja Tolmajerja so v celoti zelo lepo, celo nad pričakovanji uspeli. V sredo dopoldne jih je začel dr. Miha Vrbinč s predavanjem o dvojezičnem šolstvu na Koroškem, in sicer na pedagoški fakulteti. Zanimanje tako profesorjev kot študentov je bilo izredno. Ob tem je bila na ogled tudi razstava dvojezičnih učbenikov v izdaji založb Mohorjeve, Drave in Pedagoškega združenja.

Zvečer istega dne je bilo v ljubljanskem rotovžu odprtje kulturnih dnevov, katerega so se udeležili mnogi politični in kulturni predstavniki mesta Ljubljane, koroške goste pa je pozdravil predsednik mestnega izvršnega sveta Kovačič. Ob tem je zelo odmevno v pozdrav pel Oktet Suha.

Obisk koncerta mešanega pevskega zbora iz Sel, ki je skupaj z ansambлом Drava na teološki fakulteti izvedel program, s katerim je letos gostoval v Argentini, je nekoliko razočaral, a okrog 90 poslušalcev mu je vendarle prisluhnilo. Za ljubljanske razmere bolje obiskana je bila predstavitev mladinskega filma Bac up, ki jo je v zavodu sv. Stanislava opravil Miha Dolinšek.

V četrtek, 12. novembra, je bilo v Galeriji Družina zelo dobro obiskano branje Gustava Januša in tudi lepo sprejet nastop kitarista Janeza Gregoriča. Zvečer je v Klubu Nove revije namesto dr. Janeza Strutza Fabjan Hafner predstavil »Profil nove slovenske literature na Koroškem«, po predstavitvi pa se je razvila zelo zanimiva diskusija z znanimi slovenskimi besednimi umetniki.

Zadnji da kulturnih dnevov, v petek je bilo v Slovenskem etnografskem muzeju še odprtje razstave »Oblačilna kultura v Rožu«. Na tej zelo dobro obiskani prireditvi pa se je s svojim glasbenim prispevkom izkazala tudi ženska vokalna skupina iz Slovenjega Plajberka. Razstava bo odprta vse do konca letošnjega leta.

J. R.

PEDAGOŠKO ZDRUŽENJE »Hej, ti!« - nova knjiga za osnovne šole

S prikupno-neposrednim pozivom in naslovom »Hej, ti!« je učiteljica Katarina Sticker objavila v knjigi zbirko vaj za komunikativno in interaktivno učenje slovenskega jezika, ki jih je z risbami opremila sama. Knjiga je izšla v okviru Slovenskega pedagoškega združenja, lektorstvo je prevzel dr. Miha Vrbinč, spremno besedo

pa sta prispevala Franc Kukovica in profesor na pedagoški akademiji mag. Ferdinand Stefan.

Katarina Sticker v uvodu poudarja pomenskost sporazumevanja in ga razčleni. Iz te osnove poteka pouk in učenje jezika je socialno učenje, saj se ga uporablja v socialnih (beri družbenih) stikih. Uporaba jezika v vsakdanjih položajih, ko je funkcionalen in

izpoveden, je neobhodno potrebna za posredovanje in akceptiranje jezika. Avtorica tudi pove, da so ji bili v veliko pomoč seminarji na celovški univerzi.

Zbirka vaj je sestavljena iz treh delov: komunikacija na vseh ravneh, širjenje besedila z dialogi in besedili ter pogovorna besedila, zaželjeno pa je pri pouku kasnejše širjenje in igranje z besedili. S. W.

Prav lepo je bilo v Bilčovsu na predstavi obeh gledaliških skupin videti mlade iz drugih društev, celo iz Vogrč v Podjuni jih je bilo nekaj, prav tako pa je bilo nekaj Bilčovščanov preteklo soboto v Vogrčah. Prav ti mladi so najbolj vneti gledalci, poslušalci in tudi ocenjevalci igre svojih sovrstnikov, obenem pa domačim dajejo tudi občutek povezanosti in medsebojne povezanosti. Na radiško premiero pridejo mladi iz vseh krajev, prav tako v Sele.

Seveda je to rezultat skupnega bivanja, dela in letovanja v vsakoletnih gledaliških

KOMENTAR

Jože Rovšek

delavnicah Krščanske kulturne zveze v Fiesi. Prav je, da se je letos kot soorganizatorica in soplačnica vključila tudi Slovenska prosvetna zveza, saj je kultura mladih nedeljiva in ne pozna ideoloških razlik.

Prav pa je tudi, da so dru-

Gledališče povezuje

štva sprejela v svoje programe tudi gostovanja mladinskih skupin. Preteklo nedeljo je mlajša gledališka skupina SPD »Bilka« gostovala kar dvakrat – v Šentjanžu in v Selah. Gostovanja naj povezujejo, združujejo!

Zveza slovenskih organizacij na Koroškem

razpisuje mesto

glavnega urednika/glavne urednice

osrednjega tedenskega časopisa

PRİČAKUJEMO:

- smisel za samostojno vsebinsko načrtovanje in opravljanje uredniškega dela pri regionalnem slovenskem časopisu ob upoštevanju politične usmerjenosti Zveze slovenskih organizacij
- dobro znanje slovenščine in nemščine (sestavljanje besedil, lektiranje, prevajanje v obe smeri) – znanje dodatnega jezika zaželeno;
- dobro poznavanje političnih danosti v Avstriji in Sloveniji (s poudarkom na koroški manjšinski politiki);
- poznavanje in interes za sodelovanje z drugimi manjšinami v Avstriji in Evropi ter poznavanje pristojnih evropskih inštitucij;
- vpogled v kulturno dogajanje na Koroškem (in širše v Avstriji in Sloveniji);
- novinarske izkušnje;
- osnovno obvladavanje dela z računalnikom (vključno internet);
- organizacijsko sposobnost;

- sposobnost timskega dela;
- sposobnost varčnega in smiselnega upravljanja s finančnimi sredstvi.

NUDIMO:

- nemoteno uredniško delo;
- samostojno upravljanje v okviru finančnega proračuna;
- možnost soodločanja o nameščanju sodelavcev in sodelavk;
- nadaljnje usposabljanje;
- petletno delovno pogodbo (po enem preizkusnem letu);
- plačo po dogovoru.

Pričetek dela ob začetku leta 1999

Če Vas zanima urejanje regionalnega časopisa, se javite do 11. decembra 1998 na naslov: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, Tarviser StraÙe 16, A-9020 Celovec/Klagenfurt

Svoji pismeni prošnji priložite življenjepis in kratko dokumentacijo o doslejnjem novinarskem delu.

LENART V SLOVENSKIH GORICAH

Na lovu na malo divjad

V soboto, 7. novembra, ob 7. uri zjutraj smo se zbrali pred kulturnim domom na Prevaljah. Tam nas je sprejel lovski tovariš Dušan Jukič in nas spremljal v Lenart.

Pred Lovskim domom LD Lenart so nas pozdravili naši dobri prijatelji lovci, prekurmurski rogisti in predsednik LD Lenart Marjan Tos, ki nas je še uradno pozdravil in nam zaželel dobrodošlico. Pozdravil nas je tudi podpredsednik občine Lenart in referent za kmetijstvo.

Po zajtrku sta sledila dva pogona, lovili smo fazane in zajce. Lovovodja je bil Viktor Škof, zahvalil se je za disciplino in poudaril pomembnost takih srečanj vsako leto.

Pri pravem »Martinovem kosilu« v lepem lovskem domu LD Lenart nas je toplo po-

zdravil predsednik Lovske zveze Maribor Stane Kranjc. Poudaril je, da mu je v čast in veselje, da so člani LD Lenart vzeli v goste prijatelje iz Koroške, člani Kluba prijateljev lova, in pripravili lep kulturni program. Igrali so na domačih instrumentih in zapeli nekaj »lenarskih« pesmi. Na to tradicionalno lovsko srečanje, ki ga vsako leto prireja Lovska zveza Maribor, so prišli tudi naše »stare strune« (dobri prijatelji) Vojko, Stane, Franjo in Lojze, tako jih je prijateljsko pozdravil Stane Kranjc in njim in nam obljubil, da bo LZ nadaljevala s to tradicijo.

Predsednik Kluba prijateljev lova Mirko Kumer se je zahvalil za povabilo in spomnil staroste slovenskih lovskih orga-

nizacij na velik pomen naših srečanj, na trajne vezi, ki so se začele spletati pred tridesetimi leti med gostoljubnimi Štajerci in veselimi koroškimi Slovenci. Zahvala velja tudi našemu dobremu prijatelju, tajniku LZ Maribor, Andreju Ivančiču, ki je pripravil to lepo srečanje.

Kljub vsemu, kar so zapustile »ujme« (poplave) v preteklih dneh, smo mi imeli zadovoljivo lepo vreme.

Po zadnjem pogonu in dobri kapljici ter veselem razpoloženju smo se zadovoljni in srečni vrnili na naše domove.

Preteklo nedeljo, 15. novembra, pa smo se člani Društva prijateljev lova udeležili lova na Notranjskem. O tem pa prihodnjč.

Marica Pradetto

Kmečka izobraževalna skupnost KIS

vabi na predavannje v okviru »Karawankenholz« (cilj 5b projekt)

Gozdarska skupnost
– več denarja za kmečki gozd
Rezalni stroj za pridelavo okroglic

Referenti: Franz Andrejčič
Peter Ebenberger
Johann Stotter

v Slovenjem Plajberku,
v gostilni Lausegger (pri cerkvi)
v četrtek, 26. novembra 1998, ob 19.30

VISOKO ODLIKOVANJE

Francu Wiegeleju plaketa Stanka Bloudka

Francu Wiegeleju (60), dolgoletnemu trenerju smučarskih skakalcev in vodilnemu funkcionarju Športnega društva Zahomc ter zasluženemu odborniku Slovenske športne zveze, bodo v petek, 20. novembra, ob 20. uri v veliki dvorani Narodne

njegov »pomemben prispevek k razvoju slovenskega športa«.

Franc Wiegele je skozi več desetletij na športnem kot na organizacijskem področju bistveno prispeval k vrhunskemu razvoju slovenskega nordijskega športa na Koroškem ter slovenskega športa nasploh. S svojim življenjskim delom za šport ter z doseženimi uspehi je hkrati bistveno prispeval k uspešni promociji slovenske narodne skupnosti po vsej Avstriji in tudi v mednarodni javnosti.

Franc Wiegele je bil leta 1953 eden izmed glavnih pobudnikov za ustanovitev slovenskega športnega društva Zahomc. Kot odbornik in trener je – v začetku skupaj s prezgo-

Schnabla (zlato na olimpijskih igrah leta 1976 v Innsbrucku na 90-metrski skakalnici), Franca Wiegeleja ml. (svetovni prvak pri juniorjih leta 1983), Hanzija Milloniga, Hansa Wallnerja in Seppa Gratzerja, ki so vsi dosegli svetovno raven. Franc Wiegele trenira zdaj že tretjo generacijo zahomških skakalcev, med katerimi je spet veliko perspektivnih športnikov.

Franc Wiegele ima velike zasluge tudi pri ustanovitvi novega deželnege nordijskega centra v Zahomcu ter pri gradnji novega večnamenskega doma v Zahomcu z društvenimi prostori za ŠD Zahomc. Temeljni kamen za novi objekt so položili šele konec avgusta letos, otvoritev doma pa načrtujejo konec leta 1999.

Franc Wiegele se je kot član predsedstva Slovenske športne zveze skozi desetletja z veliko vnemo prizadeval tudi za vsestranski razvoj slovenskega športa ter svojo odborniško funkcijo izpolnjuje z veliko odgovornostjo.

I. L.

galerije v Ljubljani slovesno podelili eno najvišjih priznanj R. Slovenije na področju športa – Bloudkovo plaketo!

Za dobitnika plakete Stanka Bloudka za leto 1998 je Wiegeleja izbral Odbor za podeljevanje Bloudkovih priznanj pri Ministrstvu za šolstvo in šport R. Slovenije, kateremu predseduje nekdanja slavna smučarka Mateja Svet. Odlikovanje pa je – na predlog Slovenske športne zveze – Wiegeleju podelil za

daj umrlim dolgoletnim predsednikom Jankom Wiegelejem – nosil glavno breme športnega delovanja zahomškega društva. Tesno je sodeloval tudi z inž. Stankom Bloudkom, tvorcem Planice, ki je leta 1954 zgradil najprej 30-metrsko, leta 1962 pa še 60-metrsko skakalnico v Zahomcu. Slednjo so kasneje poimenovali po inž. Bloudku.

Največji Wiegelejevi dosežki kot trenerja t. i. »zahomških orlov« so bili uspehi Karla

ŠPORTNO PLEZANJE Francozinja in Japonec zmagala

V Kranju je bil pretekli konec tedna finale svetovnega pokala v športnem plezanju. Pri ženskah je po dveh letih spet zmagala Francozinja Liv Sanzos, Slovenka Eva Tušar (slika desno), pa se je uvrstila v polfinale. Pri moških je svetovno odličje osvojil Japonec Juši Hirajama.

SENZA CONFINI 2006

Promocija v St. Petersburgu

Od 12. do 14. novembra so zastopniki kandidature »Senza Confini 2006« bili povabljeni na generalno zborovanje evropskega olimpijskega komiteja EOC v St. Petersburgu. V razgovorih z raznimi člani IOC in predsednikom Samaranchom so

dr. Dieter Kalt, dr. Andreja Wieser in dipl. trg. Harald Scheucher zvedeli, da je ideja prekomejnih olimpijskih iger zelo odzivna. Člani IOC so po prejemu Bid-knjige in obisku evaluacijske komisije v naših krajih menda priznali, da je kandidatura treh dežel izredno kompaktna in profesionalna, tako da kandidatura »Senza Confini 2006« sedaj sodi v ožji krog favoritov. T. G.

OLIMPIJSKE IGRE 2006

Težave na Poljskem

Evaluacijska komisija mednarodnega olimpijskega komiteja si je ogledala kandidate za olimpiado leta 2006, to so Celovec (»Senza Confini«), Zakopane (Poljska), Torino (Italija),

Sion (Švica), Helsinki (Finska) in Poprad (Slovaška).

Predsednik komisije Čiharu Igaya je po koncu obiska na Poljskem dejal, da je največja težava dostop in uporaba nacionalnega parka v Tatrach, kjer naj bi potekal pretežni del tekmovanja. Že avgusta je 10 oseb iz javnega življenja, med njimi dva Nobelova nagradjenca, v pismu vladi, IOC in predsedniku kandidature zahtevalo umik kandidature: »Če bomo zimske olimpijske igre organizirali v Tatrach, ki so tisočkrat manjše od Alp, to pomeni, da svoje planine izkoriščamo kot sredstvo dobička, po takšni uporabi pa bodo pristale na smetišču civilizacije«. Načrtovanih posegov v naravno okolje na območju narodnega parka v Tatrach, ki je bil ustanovljen leta 1954, po njihovem mnenju ni mogoče opravičiti. T. G.

SLOVENIJA

Leon Štukelj se je uvrstil med 100-letnike

Najstarejši še živeči nosilec zlatih olimpijskih odličij Leon Štukelj je 12. novembra praznoval svoj 100. rojstni dan. V času svoje tekmovalne kariere, ki je trajala od leta 1922 do 1936, je Štukelj slavil nešteto uspehov.

Tako se je njegova kariera začela na VII. mednarodni tekmi v Ljubljani. Zaradi izrednega vtisa, ki ga je tam zapustil, je slovenski telovadec že slutil, da ga prej ali slej čakajo olimpijske igre. Prav 12 dni pred odhodom na olimpijske igre v Franciji leta 1924 pa se je Štukelj nesrečno poškodoval, zaradi česa bi skoraj ostal doma, toda si je le premislil in tako v Parizu osvojil svoji prvi dve zlati medalji. Na svetovnem prvenstvu v Lyonu leta 1926 se je izreden orodni telovadec še stopnjeval in osvojil dve zlati, eno srebrno in eno bronasto kolajno.

Na olimpijskih igrah v Amsterdamu je tem uspehom dodal eno prvo in dve tretji mesti. Zaradi poškodbe je na svetovnem prvenstvu v Luksemburgu zasedel »le dve« tretji mesti. S srebrno kolajno na olimpiadi leta 1936 v Berlinu se je Štukelj poslovil od aktivnega tekmovanja.

To je bilanca izrednih dosežkov, ki tudi še danes vplivajo

Na praznovanju 100-letnice je slovenskemu olimpijcu Leonu Štuklju čestital tudi predsednik MOK Juan Antonio Samaranch

Foto: SV

na življenje vitalnega stoletnika. V zadnjih letih je bil nenehno na svetovnih potovanjih. Eden izmed viškov pa je bilo vabilo na otvoritev olimpijskih iger v Atlanti leta 1996. Organizatorji so v scenarij otvoritvene svečanosti vnesli tudi prihod slovitih svetovnih športnikov in med njimi je bil 98-letni Leon Štukelj. Ob »poskočnem« nastopu najstarejšega živečega

olimpijskega zmagovalca je celo Bill Clinton vstal s sedeža in ognjevito zaploskal kot priznanje Štukljevi neverjetni čilosti. Toda izreden nastop pred milijoni gledalci iz vsega sveta mu še ni bil dovolj: »Če bo vse po sreči, bom rad prikoral tudi na veliki oder v Sydneyu leta 2000«.

Za svoje zasluge je Leon Štukelj prejel in še prejema priznanja doma, pa tudi na tujem. Njegova najvišja priznanja so seveda olimpijske kolajne

(skupno 6), toda tudi druga odlikovanja so športniku zelo pomembna.

Kratek pregled najpomembnejših:

1936 – Jugoslovanski olimpijski komite mu podeli zlato medaljo in ga imenuje za častnega svetovalca;

1963 – Organizacijski komite V. pokala Evrope v telovadbi mu podeli spominsko diplomu;

1968 – občina Novo Mesto ga imenuje za častnega občana
1987 – Juan Antonio Samaranch mu izroči »L'Ordre Olympique« za visoke zasluge v svetovnem športu.

Danes Leon Štukelj s svojimi sorodniki živi v Mariboru. Pri stotih letih je vitalen in bistrega duha, dnevno prebira časopise, udeležuje se številnih slovesnosti, potuje po svetu, hodi na sprehode in redno skrbi za zdravo življenje. »Nimam posebnega recepta za dolgo življenje«, pravi Štukelj, »toda nikoli nisem pretiraval s hrano, pitjem, kajenjem in ponočevanjem«. In to je zagotovo dober recept za dolgo življenje, kakor dokazuje življenjska pot ne samo izrednega športnika, temveč tudi velike osebnosti Leona Štuklja. **T. G.**

ODBOJKA

Druga zmaga za Dob

V soboto je moštvo Doba končno slavilo drugo zmago v tekočem prvenstvu, in sicer proti zadnjemu na lestvici Gleisdorfu/Weiz. »Rezultat je bil zadovoljiv, toda moramo se jasno stopnjevati v igri«, tako meni ka-

petan Martin Micheu, ki tudi že išče nove igralce v inozemstvu. SK Dob – Gleisdorf/Weiz: 3 : 0 (10/12/16)

1. Salzburg	8	8	0	24:1	16
2. Donaukraft	8	7	1	21:3	14
3. Sokol	8	6	2	20:9	12
4. Tirol	8	5	3	17:11	10
5. Enns	8	5	3	16:12	10
6. Hypo VBK	9	4	5	13:17	8
7. Feldkirch	9	2	7	11:22	4
8. Dob	8	2	6	7:18	4
9. Hartberg	8	1	7	5:22	2
10. Gleisdorf/Weiz	8	1	7	4:23	2

2. RAZRED C

Medtem ko so Sele že na zimskem odmoru, se je SAK konec tedna še boril za točke, in to precej uspešno. Proti Hodišam je moštvo zmagalo s 3 : 2, pri čemer je Mirko Nachbar zadel vse tri gole za SAK II. Jesenska sezona je s tem zaključena (razen naknadne tekme Treffen – Dholca) in prvenstvo se bo nadaljevalo 3./4. aprila 1999 z derbijem med SAK II in Selami.

za Globasnico kakor tudi za Bilčovs zadovoljiva, toda obe moštvi bi lahko odrezali bolje.

1. Mostič	15	11	3	1	34:11	36
2. Velikovec	15	9	3	3	27:13	30
3. Liebenfels	15	6	6	3	26:14	24
4. Pokrče	15	7	2	6	25:21	23
5. Šentpavel	15	6	4	5	16:24	22
6. Vetrinj	15	6	2	7	22:22	20
7. ATUS Borovlje	15	5	4	6	24:21	19
8. Globasnica	15	6	1	8	22:27	19
9. Welzenegg	15	4	6	5	27:25	18
10. Bilčovs	15	4	5	6	20:35	17
11. Gurnitz	15	3	7	5	19:24	16
12. ASV	15	4	4	7	22:30	16
13. Žrelec	15	4	3	8	17:24	15
14. DSG Borovlje	15	3	4	8	15:25	13

2. RAZRED E

Dobrla vas je proti Djekšam prepričljivo začela, toda v drugem polčasu klavirno izpuščila zmago iz rok. Po vodstvu z 2 : 0 (Velik, Math) je na strani Djekš kar dvakrat zadel Kummer in s tem svojemu moštvu zagotovil remi.

Tekma med Šentpetrom in Žvabekom pa je bila žrtev sla-

bega vremena in zaradi tega preložena, kakor tudi dve drugi tekmi, na 21./22. november.

Rezultati: Dobrla vas – Djekše 2 : 2 (2 : 0), Sinča vas – Galicija 2 : 1 (0 : 0), Reichenfels – Mauterndorf 3 : 1 (1 : 1), Šmarjeta – Frantschach 0 : 2 (0 : 2); Preitenegg – Važenberk, Šentpeter – Žvabek, Pliberk II – Tinje odpovedano.

KOROŠKO ŠAHOVSKO PRVENSTVO 1998/99

Tesen poraz šahistov SŠZ v derbiju proti Bekštanju

Prva ekipa Slovenske športne zveze (SŠZ)/Carimpex je v derbiju tretjega kola koroškega šahovskega prvenstva v podlgi vzhod tesno izgubila s prvim moštvom ASKÖ Bekštanj s 3,5 : 4,5.

Na prvi deski je Silvo Kovač iz Idrije premagal večkratnega koroškega prvaka inž. Peterja Bergena, ostale točke za SŠZ pa so osvojili Aleksander Lukan (1), mag. Gorazd Živkovič, dr. Jozi Amrusch in Dunja Lukan (vsi remi). Pravo maratonsko partijo je odigral Živkovič,

ki je po skoraj sedmih urah v neizglednem položaju iztržil remi. SŠZ/Carimpex I je po treh krogih s 9,5 točkami sicer še vedno četrti na lestvici, ima pa realistične možnosti za kvalifikacijo za vnovičen vstop v koroško ligo.

Posamezni rezultati: Kovač – Bergen 1:0, Hattenberger – Feichter 0:1, Živkovič – Kronig remi, Amrusch – Senoner remi, D. Lukan – Ott remi, A. Lukan – Grom 1:0, Reichmann – Kahlig 0:1, Kolter – Neff 0:1.

Svojo prvo zmago v tekočem prvenstvu v 3. razredu C so slavili šahisti SŠZ/Posojilnica Bank Borovlje II. Ekipo IBS Celovec vzhod II so gladko premagali s 4,5:1,5. Zmagali so Avgust Vukanič, Robert Hedenik, Ivan Lukan in Borut Živkovič, remiziral pa je Ivko Ferm. **I. L.**

ŠAHOVSKI OREH ŠTEV. 40

Silvo Kovač

Damjanovič – Lutikov/YU – SZ 1961

Povezane črne figure, zaradi kralja na beli poševnici, je omejil pri njihovem delovanju tudi kmet na polju h6.

Velemojster Damjanovič v nastali poziciji ni izkoristil

priložnosti in partija se je končala z remijem. Kako naj beli, ki je na potezi, nadaljuje in izkoristi možnost napada na črnega kralja?

Rešitev št. 39

Že prva poteza belega 1.Dg6!! je presenetila nasprotnika. Polje g6 je dvakrat branjeno, vendar črnemu kljub vsemu ni več pomoči. Črni je odigral 1...Dc2, še hitrejši konec bi sledil po 1...fg6 2.Sg6:+ hg6 3.Th3 mat. Sedaj sledi 2.Th3!! in črni se vda. Na 2...Dg6: 3.Sg6:+ fg6 3.Th7: mat!

